

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 338/2014-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti R. M., zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Adamovskou, Žižkova 6, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaniach vedených pod sp. zn. 43 P 77/2011 a sp. zn. 43 P 8/2012, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaniach vedených pod sp. zn. 43 P 77/2011 a sp. zn. 43 P 8/2012 porušené boli.

2. R. M. finančné zadostučinenie **n e p r i z n á v a .**

3. Okresný súd Košice II **j e p o v i n n ý** uhradiť R. M. trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet jeho právnej zástupkyne

JUDr. Kataríny Adamovskej, Žižkova 6, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 338/2014 z 19. júna 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť R. M. (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „navrhovateľ“) v časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 43 P 77/2011 a sp. zn. 43 P 8/2012. Vo zvyšnej časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), bola jeho sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietnutá.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

«podaním doručeným Okresnému súdu Košice II dňa 18. 07. 2011 podal návrh na zníženie výživného pre jeho dcéry G. M., nar.... a D. M., nar... Príslušný súd konanie o zníženie výživného pre D. M. uznesením sp. zn. 43 P/16/2011-6 zo dňa 12. 10. 2011 zastavil a návrh na zníženie výživného pre G. M. vylúčil na samostatné konanie, ktoré k dnešnému dňu nie je právoplatne skončené a príslušným okresným súdom je vedené pod sp. zn. 43 P/77/2011.

Sťažovateľ podaním doručeným Okresnému súdu Košice II dňa 11. 01. 2012 podal návrh na zníženie výživného pre jeho dcéru D. M., nar... Príslušný súd konanie, ktoré k dnešnému dňu nebolo právoplatne skončené, vedie pod sp. zn. 43 P/8/2012...

Dňa 09. 04. 2013 Sťažovateľ prostredníctvom ustanovenej právnej zástupkyne podal predsedovi Okresného súdu Košice II sťažnosť na prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P/77/2011, nakoľko od podania návrhu na začatie konania v tom čase uplynulo dvadsaťjeden mesiacov a v tejto skutkovo a právne nie zložitej veci stále nebolo prvostupňovým súdom rozhodnuté.

Dňa 09. 04. 2013 Sťažovateľ prostredníctvom ustanovenej právnej zástupkyne podal predsedovi Okresného súdu Košice II sťažnosť aj na prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P/8/2012, pričom v tomto prípade od podania návrhu na začatie konania uplynulo v tom čase pätnásť mesiacov a vo veci napriek jej skutkovej a právnej nenáročnosti nebolo okresným súdom rozhodnuté.

Predseda Okresného súdu Košice II vo svojej spoločnej odpovedi k oboj sťažnostiam zo dňa 11. 04. 2013 uviedol, že v predmetných konaniach došlo k „ojedinelým prietahom“, na ktoré bola zákonná sudkyňa upozornená.

Okresný súd Košice II v predmetných konaniach rozhodol vo veci rozsudkami sp. zn. 43 P/77/2011-121 a 43 P/8/2012-106 zo dňa 13. 05. 2013, v ktorých čiastočne vyhovel návrhom Sťažovateľa na zníženie výživného pre jeho dcéry.

Dňa 01. 07. 2013 Sťažovateľ podal v oboch konaniach voči prvostupňovým rozsudkom odvolania, konania o ktorých vedie Krajský súd v Košiciach pod sp. zn. 8 Co/93/2013 (okresným súdom vec vedená po sp. zn. 43 P/117/2011) a 8 Co/94/2013 (okresným súdom vec vedená pod sp. zn. 43 P/8/2012). V čase, keď od podania odvolaní uplynulo viac ako šesť mesiacov, Sťažovateľ podal dňa 15. 01. 2014 predsedovi krajského súdu sťažnosti na prietahy v odvolacích konaniach.

Predseda Krajského súdu v Košiciach vo svojich odpovediach na sťažnosti zo dňa 04. 02. 2014 uznal existenciu prietahov v oboch konaniach, pričom uviedol, že podľa vyjadrenia zákonného sudcu je predpoklad rozhodnutia o odvolaniach do konca mesiaca február 2014. Ustanovenej právnej zástupkyne Sťažovateľa však k dnešnému dňu rozhodnutia krajského súdu v týchto veciach doručené neboli.»

Vzhľadom na to, že do podania sťažnosti ústavnému súdu neboli napadnuté konania právoplatne skončené, sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 43 P 77/2011 a sp. zn. 43 P 8/2012 bolo

porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej sťažovateľ navrhuje, aby mu ústavný súd priznal finančné zadostučinenie v sume 1 000 € a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprV/336/2014 doručeným ústavnému súdu 21. mája 2014, v ktorom okrem iného uviedol:

„Z chronológie vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že v oboch konaniach postupoval súd v zásade plynulo. Sám sťažovateľ spôsobil prietah v konaní, keď dňa 4.5.2012 požiadal o odročenie pojednávania, určeného na deň 24.5.2012. Jediné obdobie, keď okresný súd v oboch veciach úkony nevykonal, je obdobie od 2.11.2012 do 9.4.2013. Jedná sa však o obdobie úplne ojedinelé, ktoré do práv sťažovateľa nemohlo zasiahnuť výraznejším spôsobom. Podotýkam, že po podaní sťažnosti orgánu riadenia a správy súdu, ešte v deň podania sťažnosti, bol zákonnou sudkyňou určený v oboch konaniach termín pojednávania, na ktorom bol rozsudok vyhlásený. Podanie takejto sťažnosti bolo pre odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa dostačujúce.

Po podaní odvolania proti prvostupňovým rozsudkom boli spisy predložené na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzali vo vyššie uvedených obdobiach. Tieto obdobia však nie som oprávnený žiadnym spôsobom hodnotiť, avšak podľa môjho názoru nemôžu byť pripísané na ťarchu okresného súdu.“

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti bol aj tento prehľad procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutých konaní:

„Procesné úkony vykonané v spise sp. zn. 43P 77/2011:

- návrhom zo dňa 18. 7. 2011 sa sťažovateľ domáhal zníženia výživného na dospelé dcéry D. a G.

- z registra tunajšieho súdu bolo zistené, že vo veci zníženia výživného proti odporkyni v 1. rade sa vedie konanie pod sp. zn. 23 P 185/2009, uznesením zo dňa 12. 10. 2011 súd konanie proti nej zastavil a návrh proti odporkyni v 2. rade vylúčil na samostatné konanie. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 19. 11. 2011.

- dňa 6. 12. 2011 bola zasielaná výzva navrhovateľovi, aby dokladoval svoje príjmy za posledných 12 mesiacov a návrh bol zaslaný na vyjadrenie odporkyni.

- navrhovateľ na výzvu reagoval predložením dokladov dňa 28. 12. 2011, odporkyňa svoje vyjadrenie doručila súdu 16. 1. 2012.

- dňa 28. 2. 2012 bol určený termín pojednávania na deň 12. 4. 2012.

- pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na deň 24. 5. 2012 za účelom predloženia listinných dôkazov preukazujúcich tvrdenia účastníkov.

- dňa 4. 5. 2012 požiadal sťažovateľ o odročenie pojednávania, určeného na deň 24. 5. 2012, z dôvodu podanej žiadosti Centru právnej pomoci, o ktorej nebolo doposiaľ rozhodnuté.

- na žiadosť sťažovateľa bolo pojednávanie odročené na deň 6. 9. 2012.

- dňa 21. 6. 2012 predložil sťažovateľ na výzvu súdu rozhodnutie Centra právnej pomoci a splnomocnenie pre právnu zástupkyňu.

- dňa 6. 9. 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 25. 10. 2012 s tým, že právnej zástupkyňi sťažovateľa bolo uložené do ďalšieho pojednávania predložiť vo veci písomné vyjadrenie spolu s listinnými dôkazmi preukazujúcimi tvrdené skutočnosti,

- dňa 25. 10. 2012 sa pojednávanie uskutočnilo a bolo odročené na neurčito za účelom vykonania ďalšieho dokazovania. Účastníkom konania bolo uložené predložiť listinné dôkazy v lehote 10 dní.

- právna zástupkyňa sťažovateľa predložila do spisu listiny dňa 2. 11. 2012.

- dňa 9. 4. 2013 bolo určené pojednávanie na deň 13. 5. 2013.

- na uvedenom pojednávaní bol vyhlásený rozsudok.

- dňa 1. 7. 2013 sa sťažovateľ cestou svojej právnej zástupkyne proti rozsudku odvolal.

- dňa 15. 7. 2013 bolo odvolanie zaslané na vyjadrenie odporkyni.

- dňa 3. 9. 2013 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 7. 4. 2014, kedy bol tunajšiemu súdu vrátený s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

- dňa 8. 4. 2014 bol daný pokyn pre doručenie uznesenia odvolacieho súdu právnym zástupcom účastníkov konania.

- dňa 16. 5. 2014 bol vo veci určený termín pojednávania na deň 19. 6. 2014.

Procesné úkony vykonané v spise sp. zn. 43 P 8/2012:

- návrh na zníženie výživného proti dospeljej dcére D. bol sťažovateľom podaný dňa 11. 1. 2012.

- dňa 30. 1. 2012 bol návrh doručovaný na vyjadrenie odporkyni.

- dňa 28. 2. 2012 bolo určené pojednávanie na deň 12. 4. 2012. K pojednávaniu boli žiadané všetky potrebné doklady.

- pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na deň 24. 5. 2012 za účelom predloženia listinných dokladov účastníkmi.

- dňa 4. 5. 2012 požiadal sťažovateľ o odročenie pojednávania, určeného na deň 24. 5. 2012, z dôvodu jeho žiadosti adresovanej Centru právnej pomoci, o ktorej doposiaľ nebolo rozhodnuté.

- pojednávanie bolo odročené na deň 6. 9. 2012.

- na základe výzvy súdu predložil sťažovateľ dňa 21. 6. 2012 rozhodnutie Centra právnej pomoci a plnú moc pre ustanovenú advokátku.

- dňa 6. 9. 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 25. 10. 2012 za účelom predloženia písomného vyjadrenia právnej zástupkyne sťažovateľa spolu s listinnými dôkazmi.

- dňa 25. 10. 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom ďalšieho dokazovania. Účastníkom bola uložená povinnosť predložiť listinné doklady v lehote 10 dní.

- právna zástupkyňa sťažovateľa predložila do spisu listiny dňa 2. 11. 2012.

- dňa 9. 4. 2013 určila zákonná sudkyňa termín pojednávania na deň 13. 5. 2013.

- na pojednávaní v uvedený deň bol vyhlásený rozsudok.

- dňa 1. 7. 2013 sa sťažovateľ cestou svojej právnej zástupkyne proti rozsudku odvolal.

- dňa 12. 7. 2013 bolo odvolanie zaslané na vyjadrenie odporkyni.

- dňa 3. 9. 2013 bol spis z dôvodu podaného odvolania predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 16. 4. 2014, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok tunajšieho súdu zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

- dňa 23. 4. 2014 bol daný pokyn pre doručenie uznesenia odvolacieho súdu účastníkom konania.

- dňa 16. 5. 2014 bol vytýčený termín pojednávania na deň 19. 6. 2014. “

Z doplnenia vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti doručeného ústavnému súdu 7. augusta 2014 vyplýva, že napadnuté konania boli právoplatne skončené 9. júla 2014, keď nadobudli právoplatnosť rozsudky vyhlásené na pojednávaniach uskutočnených 19. júna 2014.

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko v podaní doručenom ústavnému súdu 17. septembra 2014, v ktorom potvrdil, že zotrváva v plnom rozsahu na skutočnostiach uvedených v jeho sťažnosti a na tom, že došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva na prejednanie jeho záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde v danej veci upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť sťažovateľa v tejto veci, v ktorej bol sudcom spravodajcom pôvodne sudca Ján Luby, prijal 19. júna 2014 na ďalšie konanie IV. senát ústavného súdu. V zmysle ustanovení Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie 1. 3. 2014 – 28. 2. 2015 (ďalej len „dodatok k rozvrhu práce“) boli veci predtým pridelené bývalým sudcom ústavného súdu Jánovi Auxtovi, Jurajovi Horváthovi a Jánovi Lubymu (ktorým skončilo funkčné obdobie) ako sudcom spravodajcom, a ktoré neboli do 4. júla 2014 skončené prijatím konečného rozhodnutia pléna ústavného súdu alebo príslušného senátu ústavného súdu, prípadne odložením podania podľa § 23a zákona o ústavnom súde, prerozdelené. S účinnosťou od 14. júla 2014 bola jedna tretina nanovo pridelená sudkyňi ústavného súdu Jane Baricovej, ktorá sa v súlade s rozvrhom práce stala členkou III. senátu, a veci, v ktorých je sudkyňou spravodajkyňou Jana Baricová, prerokúva III. senát ústavného

súdu. Z tohto dôvodu túto vec prerokoval a vo veci samej rozhodol III. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty

dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď bude konať nové pojednávanie a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaných konaní je návrh s'ťažovateľa (otca detí G. a D. M.) na zníženie

výživného, teda po právnej stránke ide o štandardnú rodinnoprávnu vec patriacu do bežnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Pri posudzovaní doterajšieho priebehu konania podľa tohto kritéria ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú na rozhodnutie. Na základe týchto hľadísk predmetné konanie nehodnotil ako právne zložité a nezistil tiež, že by vykazovalo črty mimoriadnej faktickej zložitosti, ktoré by boli dôvodom na jeho predĺženie.

Napokon ústavný súd konštatuje, že ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti nepoukázal na zložitosť napadnutých konaní.

2. V konaní o sťažnosti namietajúcej porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na spomalení priebehu konania podieľa osoba, ktorá podala sťažnosť vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd nezistil, že by správanie sťažovateľa v konaniach pred okresným súdom ovplyvnilo podstatnejším spôsobom ich dĺžku tak, aby mu bolo možné pričítať negatívny podiel na stave, v akom sa veci v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nachádzali.

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutých konaniach.

Ústavný súd konštatuje, že priebeh napadnutých konaní bol v zásade plynulý, ale na druhej strane bol poznačený neefektívnym postupom okresného súdu. Uvedené vyplýva predovšetkým zo skutočnosti, že prvostupňové rozsudky okresného súdu boli v oboch napadnutých konaniach po podaní odvolania uzneseniami krajského súdu zrušené a veci boli vrátené okresnému súdu na ďalšie konanie, v dôsledku čoho došlo k spomaleniu ich priebehu.

Rozsudok okresného súdu sp. zn. 43 P 77/2011 z 13. mája 2013 bol uznesením krajského súdu sp. zn. 8 Co 93/2013 z 28. februára 2014 zrušený a vec bola okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie. Krajský súd v odôvodnení uznesenia okrem iného uviedol:

„Odvolací súd po preskúmaní rozsudku súdu prvého stupňa a konania, ktoré mu predchádzalo dospel k záveru, že súd prvého stupňa nezistil dostatočne skutkový stav potrebný pre rozhodnutie o zmene výživného so zreteľom na možnosti a schopnosti navrhovateľa plniť si vyživovaciu povinnosť voči odporkyni. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nie je predovšetkým zrejmé, ako súd prvého stupňa ustálil príjem navrhovateľa, resp. jeho možnosti, schopnosti a majetkové pomery, ktoré tvoria jedno zo základných kritérií určenia rozsahu výživného. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa dôsledne nevysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami vo vzťahu k reálnym zárobkovým schopnostiam a možnostiam navrhovateľa a svoj myšlienkový postup, keď zmenil doterajšiu úpravu o výživnom a znížil výživné pre odporkyňu na 50 € mesačne, dostatočne nevysvetlil, preto je odôvodnenie napadnutého rozsudku v tejto časti založené na domnienkach, v dôsledku čoho absentuje účel odôvodnenia rozhodnutia, ktorým je preukázanie jeho správnosti a odôvodnenosti. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia sa týmto spôsobom odníma možnosť náležité, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia opravných prostriedkov. Úvaha súdu vo vzťahu k 8 Co/93/2013 k hodnoteniu schopností a možností navrhovateľa plniť si vyživovaciu povinnosť vo výške 50 € pre odporkyňu nemá podklad v doteraz vykonanom dokazovaní, v dôsledku čoho je rozhodnutie súdu prvého stupňa nepresvedčivé a nepreskúmateľné...“

Konajúci súd preto tým, že vydal nepreskúmateľné a neurčité rozhodnutie, ktoré je na základe chýbajúceho skutkového základu nezrozumiteľné, odňal účastníkovi konania možnosť konať pred súdom podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a súčasne odvolaciemu súdu táto vada bráni v naplnení jeho preskúmavacej právomoci, čím je založený ďalší dôvod pre zrušenie rozhodnutia podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p., pretože súd prvého stupňa dôsledne nevykonal dokazovanie na zistenie podstatných skutočností potrebných pre rozhodnutie o znížení výživného pre odporkyňu, v dôsledku čoho vec nesprávne právne posúdili.“

Aj rozsudok okresného súdu sp. zn. 43 P 8/2012 z 13. mája 2013 bol uznesením krajského súdu sp. zn. 8 Co 94/2013 z 28. februára 2014 zrušený a vec bola okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie. Krajský súd v odôvodnení uznesenia okresného súdu okrem iného uviedol:

„Odvolací súd po preskúmaní rozsudku súdu prvého stupňa a konania, ktoré mu predchádzalo dospel k záveru, že súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav (§ 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p.). Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa, predovšetkým nevyplýva, ktoré skutočnosti považoval konajúci súd za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, keď znížil výživné z 99,58 € na 50,- € mesačne, predovšetkým sa dostatočne nevysporiadal s predloženými listinnými dôkazmi navrhovateľa, ktorý sa snažil preukázať, že z objektívnych dôvodov dosahuje veľmi nízky, resp. žiaden príjem a to tak v čase, kedy mal živnosť a pracoval ako živnostník a takisto dostatočne nevyhodnotil, resp. sa nevysporiadal s aktivitou navrhovateľa spojenou so získaním zamestnania a v konečnom dôsledku zdravotný stav navrhovateľa, na základe ktorého fakticky rozhodol o znížení výživného, správne nevyhodnotil z hľadiska časového, keďže navrhovateľ výrazné zhoršenie zdravotného stavu preukazoval už v roku 2012. Preto odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa svoje rozhodnutie a odôvodnenie založil na domnienkach, v dôsledku čoho absentuje účel odôvodnenia rozhodnutia, ktorým je preukázanie jeho správnosti a odôvodnenosti...

Kedže súd prvého stupňa rozhodol o znížení výživného fakticky na hypotetickom podklade vo vzťahu k reálnym zárobkovým schopnostiam a možnostiam navrhovateľa a jeho záver o znížení výživného týkajúci sa tak výšky, ako aj obdobia, sa javí ako predčasný, jeho rozhodnutie o znížení výživného na 50,- € mesačne, počnúc dňom 1.2.2013, bez ďalšieho nie je akceptovateľné. Konajúci súd preto tým, že vydal nepreskúmateľné a neurčité rozhodnutie, ktoré je na základe chýbajúceho skutkového základu nezrozumiteľné, odňal účastníkom konania možnosť konať pred súdom podľa §-u 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a súčasne odvolaciemu súdu táto vada bráni v naplnení jeho preskúmvacej právomoci, čím je založený ďalší dôvod pre zrušenie rozhodnutia podľa §-u 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p.. Pretože súd prvého stupňa dôsledne nevykonával dokazovanie na zistenie podstatných

skutočností potrebných pre rozhodnutie o znížení výživného pre odporkyňu, v dôsledku čoho veci nesprávne právne posúdil. “

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 43 P 77/2011 a sp. zn. 43 P 8/2012 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukazuje najmä na „*neodôvodnenosť a dĺžku prietáhov v predmetných konaniach*“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade aj s prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutých konaní okresného súdu, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daných prípadov, ako aj skutočnosť, že napadnuté konania boli pred rozhodnutím ústavného súdu právoplatne skončené, predstavuje samotné vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa dostatočnú satisfakciu, a preto sťažovateľovi požadované finančné zadosťučinenie ústavný súd nepriznal.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti advokátkou JUDr. Katarínou Adamovskou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 134 €, t. j. spolu 268 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,04 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 284,08 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2014